

Charles Dickens (7. 2. 1812 Portsmouth /přístavní město v jižní Anglii/ – 9. 6. 1870 Chatham /přímořská obec v jihovýchodní Anglii/)

Britský spisovatel (prozaik), tvořil v duchu **realismu**, jeden z **nejinspirativnějších literátů** všech dob.

Charles Dickens pocházel z početné rodiny úředníka a do 10 let věku prožíval **šťastné dětství** v Londýně a jeho blízkosti. Rodina se však dostala do finančních problémů. V r. 1824 se Dickensův otec ocitl nakrátko ve vězení pro dlužníky, a tak Charles musel jít vydělávat jako **dětská dělnická pracovní síla** do továrny na leštidla. Potom dva roky navštěvoval střední školu a od r. 1827 již působil v zaměstnání: přes místo písaře u advokáta se dostal k **žurnalistice**.

V r. **1833** Dickens začal časopisecky publikovat své **první povídky**. Zaujal kombinací zájmu o **běžný londýnský život** – včetně postav z nižších vrstev – a **anglického duchaplného humoru**. V r. **1836** přijal nabídku psát texty k ilustrovanému seriálu ze života fiktivního anglického klubu (pánské volnočasové středostavovské společnosti); záhy vtiskl dílu svou vlastní koncepci: vytvářel humorné zápletky odhalující podstatu anglického měšťanského (gentlemanského) charakteru. Tak vznikl román na pokračování **Kronika Pickwickova klubu** (1836 – 1837), který nejenže učinil ze čtyřiaadvacetiletého autora literární hvězdu, ale zároveň se zařadil do pokladnice světové humoristické literatury.

Dickens se v r. **1836 oženil** s **Catherine Hogarthovou** (1815 – 1879), dcerou uznávaného skotského novináře a Dickensova přítele, a posléze s ní měl 10 dětí. Od r. 1836 se profesně věnoval jen **spisovatelské práci**; napsal **řadu úspěšných románů** a dalších děl. Stal se **analytickým literárním portrétistou viktoriánské Anglie**, tedy Anglie za dlouhé vlády královny Viktorie (vládla 1837 – 1901), kdy Velká Británie, disponující mohutným průmyslovým potenciálem a obří koloniální říší, byla nejsilnějším státem světa, ovšem britská společnost trpěla řadou **problémů**, od příkrých sociálních rozdílů přes bezohledné využívání dětské práce v továrnách až po pokryteckou morálku středních tříd. **Dickensův styl** – silně inspirovaný dramatikem Williamem Shakespearem – je postaven na množství typizovaných postav, na důmyslně se prolínajících dějových liniích, na sugestivním líčení protředí i na prvcích tajemna. Autorská řeč obsahuje hodnotící nadhled vyjadřovaný s typicky anglickou ironickou (až sarkastickou) duchaplností, ale za slabinu bývá považován Dickensův sklon k dojemné sentimentalitě.

Dickens byl velmi pracovitý, jako autodidakt získal široké znalosti z mnoha oborů, byl znalcem Londýna, podnikal dlouhé vycházky městem i okolní přírodou, zajímal se také o kriminalistiku a tajuplné psychické jevy. Rád se bavil v početném kruhu přátel z měšťanských a uměleckých vrstev, ve veřejném prostoru **se angažoval pro zlepšení sociálních podmínek** obyčejných lidí.

Dickens se zařadil mezi první spisovatele, kteří dokázali se svou proslulostí účinně pracovat a dále ji rozvíjet. Většinu svých slavných románů uveřejňoval nejprve časopisecky na pokračování a někdy upravoval vývoj děje podle tušeného očekávání čtenářů. Podnikal **propagační cesty** včetně dvou cest po Spojených státech: při první z nich (1842) se setkal s americkým spisovatelem Edgarem Allanem Poeem (jenž tvořil v duchu romantismu). Dickens uskutečnil téměř 500 **autorských veřejných čtení** svých děl (měl i herecké vlohy). Zbohatl, s rodinou absolvoval delší **pobyty ve Francii, Itálii a Švýcarsku**, ovšem část příjmů věnoval také na dobročinné účely.

Po r. 1855 se však jeho manželství dostalo do krize, jejímž katalyzátorem se stal i Dickensův vztah s **herečkou Ellen Ternanovou** (1839 – 1914), která – když jeho manželství skončilo r. 1858 rozchodem – zůstala jeho milenkou až do jeho smrti.

V r. 1870 byl Dickens přijat k **audienci královnou Viktorií**. To však již trpěl vážnými zdravotními problémy (od dětství měl potíže s ledvinami a kolem padesátky se přidala srdeční choroba); **zemřel** nečekaně uprostřed práce a je pohřben v proslulém chrámu Westminster Abbey (Westminsterské opatství) v centru Londýna.

Některá díla:

Humoristická románová kronika Kronika Pickwickova klubu (The Posthumous Papers of the Pickwick Club, stručně The Pickwick Papers; na pokračování v časopise 1836 – 1837, knižně 1837; dvojice předseda klubu Samuel Pickwick a jeho plebejský sluha Sam Weller bývají přirovnávání k dvojici don Quijote – Sancho Panza; v českých vydáních knihu ilustrovali Vlastimil Rada a Jiří Šalamoun; ve Velké Británii byla vícekrát zpracována jako film, rozhlasová hra, muzikál, TV seriál...);

Romány Oliver Twist (na pokračování 1837 – 1839, knižně 1838; film 1948, scénář a režie David Lean, hrají John Howard Davies /Oliver/, Alec Guinness /Fagin/; muzikál *Oliver!* z r. 1960, zfilmován 1968: režie Carol Reed, v titulní roli Mark Lester, 6 Oscarů; film 2005, režie Roman Polanski, film byl z velké části natáčen v České republice, hrají Barney Clark /Oliver/, Ben Kingsley /Fagin/), **David Copperfield** (The Personal History, Adventures, Experience and Observation of David Copperfield the Younger of Blunderstone Rookery, na pokračování 1849 – 1850, knižně 1850; americký film 1935: režie George Cukor, v titulní roli Frank Lawton; v r. 1969 vznikla proslulá britská rocková hudební skupina *Uriah Heep*, pojmenovaná podle hlavní záporné postavy románu), **Ponurý dům** (Bleak House; na pokračování 1852 – 1853, knižně 1853), **Zlé časy** (Hard Times; na pokračování i knižně 1854), **Malá Dorritka** (Little Dorrit; na pokračování 1855 – 1857, knižně 1857), **Nadějné vyhlídky** (Great Expectations; na pokračování 1860 – 1861, knižně 1861) – většina uvedených románů má jako hlavní námět život chudých, opuštěných a světem dospělých přehlížených až týraných dětí, čímž Dickens stanovil toto téma jako jedno z nejpříznačnějších pro anglickou literaturu;

Novela Vánoční koleda (A Christmas Carol; 1843; duchařský mravoličný příběh o napraveném lakomém boháči získal takovou popularitu, že Dickens po následujících zhruba 20 let uveřejňoval prakticky každý rok v předvánočním čase povídku na vánoční téma, a zásadním způsobem tak přispěl k vytvoření ustálené představy pravých anglických Vánoc);

Hororová povídka Hlídač (The Signal-Man; 1866) a řada dalších strašidelných či fantaskních povídek.

<https://www.photohistory-sussex.co.uk/DickensCharlesPortraits.htm>

https://en.wikipedia.org/wiki/Catherine_Dickens

<https://www.theguardian.com/books/2012/nov/23/great-charles-dickens-scandal-michael-slater-review>

<https://victorianweb.org/victorian/art/illustration/phiz/pphe/30.html>